

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра теорії та історії держави і права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан агробіологічного факультету
_____ д.с.г.н., професор Віталій КОВАЛЕНКО
“ _____ ” _____ 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри теорії та
історії держави і права
Протокол № 11 від “15” травня 2024 р.
Завідувач кафедри
_____ Віра КАЧУР

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Садівництво,
плодоовочівництво та виноградарство”
другого (магістерського) рівня вищої освіти
_____ Борис МАЗУР

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА
ТА ОВОЧІВНИЦТВА»**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»
Освітня програма «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»
Факультет Агробіологічний
Розробник: доцент кафедри теорії та історії держави і права, доцент,
кандидат юридичних наук Попова Олена Вікторівна

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
«Правове забезпечення галузі садівництва та овочівництва»

Галузь, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>другого (магістерського) рівня вищої освіти</i>
Спеціальність	<i>203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»</i>
Освітня програма	<i>«Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»</i>
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	<i>120</i>
Кількість кредитів ECTS	<i>4</i>
Кількість змістових модулів	<i>3</i>
Курсовий проект (робота) за наявності	-
Форма контролю	<i>екзамен</i>
Показники навчальної дисципліни для денної форми здобуття вищої освіти	
Курс (рік підготовки)	<i>1</i>
Семестр	<i>1</i>
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>
Самостійна робота	<i>90 год.</i>
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>2 год.</i>

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти розуміння про значення та роль правового забезпечення в галузі садівництва, овочівництва, надати здобувачам вищої освіти необхідні знання з теоретично-правових засад щодо правового регулювання земельних ділянок, як об'єкта правових відносин, правового статусу суб'єктів господарювання в галузі садівництва та овочівництва, сформуванню необхідні знання щодо правового регулювання забезпечення якості продукції, а також, яку роль та значення відіграє якісна сільськогосподарська продукція в житті людини, суспільства, підвищити правову обізнаність особистості з умінь і навичок щодо розробки проектів: договорів, угод тощо; надати здобувачам вищої освіти необхідні знання з правового механізму захисту об'єктів

інтелектуальної власності в галузі садівництва та овочівництва, а також, щодо механізму правового примусу та настання юридичної відповідальності за порушення правових норм.

Завдання навчальної дисципліни полягає у набутті знань щодо сутності та особливостей правового забезпечення в галузі садівництва, та овочівництва, щодо значення та ролі правового забезпечення якості сільськогосподарської продукції в громадянському житті суспільства, формування у здобувачів вищої освіти теоретичного підґрунтя з певних правових знань, що сприятиме у підготовці кваліфікованих фахівців за напрямком спеціальності; сприятиме підвищенню рівня правової обізнаності та правової культури особистості, правового мислення, правомірної поведінки, в тому числі в спілкуванні, як у повсякденному житті так і в різних суспільних відносинах, уміння юридично грамотно висловлювати свої думки; правильно здійснювати правову оцінку соціально значущих фактів, орієнтуватись в чинному законодавстві; значна увага приділяється навикам, щодо аналізу нормативно - правових актів, правильного застосовуванні відповідного законодавства України, а також щодо застосовування набутих знань у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- поняття, склад земельних ділянок сільськогосподарського призначення та їх загальну характеристику, форми власності на землю, соціальне та економічне значення використання земельних ділянок за цільовим призначенням, юридичну відповідальність за порушення земельного законодавства;

- поняття, види та правовий статус суб'єктів господарського права, види форм власності, основні переваги та недоліки організаційно – правових форм суб'єктів господарювання, види нормативно-правових документів, які регулюють правовий статус та діяльність суб'єктів господарювання;

- правовий механізм отримання земельної ділянки за цільовим призначенням, поняття договору оренди земельних ділянок, порядок укладання договору оренди земельної ділянки, структурні складові договору оренди, підстави набуття юридичної сили договору, правові наслідки укладеної угоди, юридичну відповідальність за порушення договірних зобов'язань;

- сутність та значення угод, договорів, контрактів у механізмі правового регулювання правових відносин між різними суб'єктами права, загальну характеристику та структурні складові елементи договорів: договір оренди, договір купівлі-продажу, договір поставки, договір про спільну діяльність тощо; підстави набуття юридичної сили договору, загальний порядок припинення договору, правові наслідки укладеної угоди, юридичну відповідальність за порушення договірних зобов'язань;

- сутність та значення безпечної, якісної продукції для життя людини, та суспільства, права, обов'язки та відповідальність суб'єктів права щодо забезпечення якості продукції;

- поняття інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної власності, право інтелектуальної власності на торговельну марку, право інтелектуальної власності на зазначення походження товару, на сорти рослин тощо, розуміти зміст поняття свідоцтво, патент.

- поняття порушення прав об'єктів інтелектуальної власності, види порушень прав інтелектуальної власності, юридичну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності, способи захисту прав власності об'єктів інтелектуальної власності;

вміти:

- розуміти склад земельних ділянок сільськогосподарського призначення та їх загальну характеристику, розуміти, аналізувати та пояснити форми власності на землю, соціальне та економічне значення використання земельних ділянок за цільовим призначенням, розуміти юридичну відповідальність за порушення земельного законодавства;

- розуміти та пояснити правовий статус суб'єктів господарського права, виділяти характерні ознаки, які притаманні для певного виду організаційно – правової форми, порівнювати та пояснювати їх діяльність, розуміти та аналізувати переваги кожного виду організаційно – правової форми господарювання, вміти здійснювати пошук інформації про види нормативно-правових документів, які регулюють правовий статус та діяльність суб'єктів господарювання;

- розуміти правовий механізм отримання земельної ділянки за цільовим призначенням, пояснити поняття договору оренди земельних ділянок, розуміти та пояснити порядок укладання договору оренди земельної ділянки, структурні складові договору оренди, підстави набуття юридичної сили договору, правові наслідки укладеної угоди, юридичну відповідальність за порушення договірних зобов'язань;

- розуміти значення та роль угод, договорів, контрактів у механізмі правового регулювання правових відносин між різними суб'єктами права, розуміти, виділяти та пояснити основні структурні складові елементи договорів: договір оренди, договір купівлі-продажу, договір поставки тощо; розуміти загальний порядок припинення договору, правові наслідки укладеної угоди, юридичну відповідальність за порушення договірних зобов'язань;

- розуміти значення та роль безпечної продукції в житті людини, та суспільства, а також розуміти права, обов'язки та відповідальність суб'єктів права щодо забезпечення якості продукції;

- розуміти зміст поняття інтелектуальна власність, об'єкти інтелектуальної власності, право інтелектуальної власності на торговельну марку, право інтелектуальної власності на зазначення походження товару, на сорти рослин тощо, розуміти зміст поняття свідоцтво, патент, вміти здійснювати пошук інформації про нормативно-правові документи, які регулюють права інтелектуальної власності;

- розуміти поняття порушення прав об'єктів інтелектуальної власності, види порушень прав інтелектуальної власності та юридичну відповідальність

за порушення прав інтелектуальної власності, розуміти способи захисту прав власності об'єктів інтелектуальної власності;

- орієнтуватись в чинному законодавстві, працювати з нормативно-правовими актами та ефективно застосовувати норми законодавства у своїй практичній діяльності;

- приймати виважені рішення у відповідності до норм, які відносяться до різних галузей права у конкретних життєвих ситуаціях і в рамках своєї професійної компетентності;

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері садівництва та виноградарства під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 7. Здатність використовувати нормативно-законодавчу базу з метою правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, які розробляються та застосовуються в технологічних процесах аграрних формувань.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 11. Забезпечувати охорону інтелектуальної власності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА ТА ОВОЧІВНИЦТВА

Тема 1. Земельна ділянка як об'єкт правових відносин

Соціальне та економічне значення використання земельних ділянок за цільовим призначенням. Поняття та склад земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Форми власності на землю. Аналіз значення та розвитку садівництва, виноградарства як галузі сільського господарства в житті людини, суспільства. Юридична відповідальність за порушення норм права земельного законодавства.

Тема 2. Правовий статус суб'єктів господарювання в галузі садівництва та овочівництва

Поняття та види суб'єктів господарського права. Правовий статус громадян як суб'єктів господарювання. Поняття та види організаційно – правових форм суб'єктів господарювання. Переваги та недоліки організаційних форм підприємницької діяльності. Основні нормативно – правові акти, які регулюють правовий статус суб'єктів господарювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН В ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА, ОВОЧІВНИЦТВА ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Тема 3. Правовий механізм укладання договору оренди земельної ділянки

Правовий механізм отримання земельної ділянки за цільовим призначенням. Способи використання земельних ділянок за цільовим призначенням. Поняття договору оренди земельних ділянок, порядок укладання договору оренди земельної ділянки та структурні складові договору оренди, підстави набуття юридичної сили договору.

Тема 4. Правове регулювання правовідносин між роботодавцем та працівником

Значення трудового договору, контракту в механізмі правового регулювання суспільних відносин. Основні нормативно – правові акти, які регулюють трудові відносини. Трудовий договір: поняття, види, форми, структурні складові договору. Порядок укладання трудового договору. Права та обов'язки сторін трудового договору. Підстави набуття юридичної сили договору. Загальний порядок припинення трудового договору з ініціативи роботодавця, з ініціативи працівника. Трудові спори. Юридична відповідальність за порушення норм трудового права.

Тема 5. Правове регулювання договірних відносин в галузі садівництва та овочівництва

Роль та значення договірних взаємовідносин, які виникають між різними суб'єктами права в процесі виробництва продукції. Види, форми, структурні складові договорів: договір оренди, договір купівлі-продажу, договір поставки та інші. Підстави набуття юридичної сили договору та загальний порядок припинення договору. Правові наслідки укладеної угоди. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань.

Тема 6. Правове регулювання щодо забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції

Сутність та значення безпечної, якісної продукції для життя людини, та суспільства. Загальна характеристика правового забезпечення безпеки та якості продукції. Зміст понять: якість харчового продукту, безпека харчових продуктів, неякісні, небезпечні харчові продукти та продовольча сировина. Правовий механізм та функції державного регулювання щодо забезпечення безпеки та якості продукції. Права, обов'язки, відповідальність суб'єктів права щодо забезпечення безпеки, якості продукції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА ТА ОВОЧІВНИЦТВА

Тема 7. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації в галузі садівництва та овочівництва

Загальна характеристика значення права інтелектуальної власності в галузі садівництва та овочівництва. Зміст поняття інтелектуальна власність, об'єкти інтелектуальної власності, право інтелектуальної власності на торговельну марку, право інтелектуальної власності на зазначення походження товару, на сорти рослин тощо, роль та значення патенту, свідоцтво в правовому механізмі захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 8. Правовий захист об'єктів інтелектуальної власності

Поняття та види порушень прав інтелектуальної власності. Форми, заходи та способи захисту прав власності. Недобросовісна конкуренція. Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

Структура навчальної дисципліни «Правове забезпечення галузі садівництва та овочівництва»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	тижні	усього	у тому числі			
л			п	інд	с.р.	
1	2	3				
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика правового забезпечення галузі садівництва та овочівництва (30 год.)						
Тема 1. Земельна ділянка як об'єкт правових відносин	1-2	15	2	2	-	11
Тема 2. Правовий статус суб'єктів господарювання в галузі садівництва та овочівництва	3-4	15	2	2	-	11
Разом за змістовим модулем 1		30	4	4		22
Змістовий модуль 2. Правове регулювання правових відносин в галузі садівництва, овочівництва та їх забезпечення (60 год.)						
Тема 3. Правовий механізм укладання договору оренди земельної ділянки	5-6	16	2	2	-	12
Тема 4. Правове регулювання правовідносин між роботодавцем та працівником	6-7	13	1	1	-	11
Тема 5. Правове регулювання договірних відносин в галузі садівництва та овочівництва	8-9	16	2	2	-	12

Тема 6. Правове регулювання щодо забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції	10-11	15	2	2		11
Разом за змістовим модулем 2		60	7	7		46
Змістовий модуль 3. Правовий механізм захисту об'єктів інтелектуальної власності в галузі садівництва та овочівництва (30 год.)						
Тема 7. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації в галузі садівництва та овочівництва	12-13	15	2	2	-	11
Тема 8. Правовий захист об'єктів інтелектуальної власності	14-15	15	2	2	-	11
Разом за змістовим модулем 3		30	4	4		22
Усього годин	15	120	15	15		90

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Земельна ділянка як об'єкт правових відносин	2
2	Правовий статус суб'єктів господарювання в галузі садівництва та овочівництва	2
3	Правовий механізм укладання договору оренди земельної ділянки	2
4	Правове регулювання правовідносин між роботодавцем та працівником	1
5	Правове регулювання договірних відносин в галузі садівництва та овочівництва	2
6	Правове регулювання щодо забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції	2
7	Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації в галузі садівництва та овочівництва	2
8	Правовий захист об'єктів інтелектуальної власності	2
	Усього	15

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Земельна ділянка як об'єкт правових відносин	11
2	Правовий статус суб'єктів господарювання в галузі садівництва та овочівництва	11
3	Правовий механізм укладання договору оренди земельної ділянки	12

	ділянки	
4	Правове регулювання правовідносин між роботодавцем та працівником	11
5	Правове регулювання договірних відносин в галузі садівництва та овочівництва	12
6	Правове регулювання щодо забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції	11
7	Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації в галузі садівництва та овочівництва	11
8	Правовий захист об'єктів інтелектуальної власності	11
	Усього	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:
- екзамен

зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС другого (магістерського) рівня вищої освіти Спеціальність - 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»	Кафедра теорії та історії держави і права 20 __ - 20__ навч.рік	Екзаменаційний білет №1 з дисципліни «Правове забезпечення галузі садівництва та овочівництва»	Затверджую Зав.кафедри
			Протокол № __ від __20__рік

Екзаменаційні запитання

(максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне запитання)

1. Розкрийте права, обов'язки та відповідальність виробників, постачальників, продавців щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції
2. Розкрийте зміст цільового використання земельних ділянок, наданих для садівництва

Тестові завдання

(максимальна оцінка 10 балів за відповідь на тестові завдання)

1. Які документи засвідчують право користування на земельну ділянку?
  - а) паспорт
  - б) договір оренди
  - в) договір оренди засвідчений державним реєстратором
2. За чий рахунок здійснюється переробка, утилізація, знищення вилученої з обігу неякісної та небезпечної продукції?
  - а) власником цієї продукції
  - б) місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого

самоврядування

в) покупцями

3. Допишіть, які види нормативно-правових документів регулюють правовий статус та діяльність суб'єктів господарювання?

а) Конституція України

б) _____

в) _____

4. Встановіть відповідність:

А. об'єкти в галузі садівництва та овочівництва	громадянин
В. суб'єкти господарювання в галузі садівництва та овочівництва	споживачі
	сільськогосподарська продукція
	земельна ділянка

5. Яка юридична відповідальність настає за порушення прав інтелектуальної власності в галузі садівництва та овочівництва?

а) адміністративна

б) кримінальна

в) дисциплінарна

6. Назвіть основні нормативно – правові документи, які регулюють правовий захист прав споживачів.....

7. Пеня – це?

а) неустойка, яка визначається в твердій грошовій сумі за кожне порушення за зобов'язанням.

б) неустойка, обчислювана, як правило, в процентному відношенні до суми простроченого платежу за кожний день прострочення.

в) не один із варіантів не вірний.

8. На Вашу думку, яким засобом громадяни можуть реалізувати своє право на землю?

а) договір оренди на земельну ділянку

б) успадкувати

в) договір купівлі-продажу

9. Які види юридичної відповідальності передбачені за порушення земельного законодавства?

а) адміністративна

б) кримінальна

в) всі вірні

10. В логічній послідовності назвіть структурні складові договору поставки продукції

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

Зразки контрольних питань для визначення рівня засвоєння знань здобувачами вищої освіти

1. Розкрийте соціальне та економічне значення використання земельних

ділянок для садівництва.

2. На Вашу думку, яку роль відіграє садівництво та овочівництво, як галузь сільського господарства, в житті людини та суспільства?
3. Назвіть та розкрийте зміст основних форм власності на землю.
4. Назвіть основні нормативно – правові документи, які регулюють правовий механізм отримання земельної ділянки за цільовим призначенням.
5. Розкрийте поняття та склад земельних ділянок сільськогосподарського призначення.
6. Розкрийте права та обов'язки орендодавців, захист їх прав.
7. Розкрийте права та обов'язки орендарів, захист їх прав.
8. Хто може бути власником земельної ділянки для садівництва?
9. Розкрийте зміст поняття сертифікація якості продукції, товару.
10. Розкрийте поняття та види суб'єктів господарського права.
11. Розкрийте правовий статус громадян як суб'єктів господарювання
12. Назвіть види організаційно – правових форм господарювання, які діють згідно вимог чинного законодавства.
13. Назвіть основні нормативно – правові документи, які регулюють правовий статус суб'єктів господарювання.
14. Розкрийте зміст корпоративного підприємства.
15. Назвіть та розкрийте характерні відмінні ознаки понять «приватне підприємство» та «державне підприємство».
16. Розкрийте характерні відмінні ознаки понять: «корпорація», «концерн», «асоціація».
17. Розкрийте характерні відмінні ознаки: «приватне акціонерне товариство», «товариство з обмеженою відповідальністю».
18. Назвіть характерні відмінні ознаки: «публічне акціонерне товариство», «фермерське господарство».
19. Назвіть, які основні нормативно правові акти регулюють питання діяльності господарських товариств?
20. Назвіть та розкрийте недоліки та переваги покупки існуючого підприємства.
21. Назвіть та розкрийте недоліки та переваги створення нового підприємства.
22. На Вашу думку, за яких умов краще створювати нове підприємство?
23. Розкрийте поняття суб'єкти та об'єкти прав власності в галузі садівництва, овочівництва та наведіть приклади?
24. Назвіть та розкрийте основні види зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування підприємницької діяльності.
25. Розкрийте сутність, переваги та недоліки лізингу .
26. Назвіть стадії процесу, які необхідно пройти щоб створити нову організацію чи підприємство.
27. Розкрийте співвідношення понять: «збитки», «втрати», «витрати».
28. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності здійснюється відповідно до яких Законів України?

29. Назвіть, які документи необхідно надати державному реєстратору для проведення реєстрації ФОП?
30. Розкрийте порядок державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності в разі створення юридичної особи.
31. Розкрийте значення та роль фермерського господарства як форма створення та ведення власної справи.
32. Назвіть, які документи необхідно надати державному реєстратору для проведення реєстрації фермерського господарства.
33. Назвіть та розкрийте механізм створення фермерського господарства.
34. Розкрийте поняття початковий капітал власної справи та механізм його утворення.
35. Розкрийте поняття статутний фонд підприємства та вкажіть, в яких правових документах підприємства закріплюється обсяг статутного фонду?
36. Розкрийте поняття статут підприємства, структурні складові статуту та процедуру набрання законної сили.
37. Розкрийте зміст установчого договору, структурні складові та процедуру набрання чинності.
38. Розкрийте поняття засновницькі документи.
39. Розкрийте співвідношення понять припинення діяльності суб'єктів господарювання шляхом: «злиття», «поділу», «приєднання», «перетворення», «ліквідація».
40. Способи припинення діяльності суб'єктів господарювання.
41. Підстави та порядок визнання підприємства банкрутом.
42. Підстави для примусового припинення діяльності суб'єкта господарювання.
43. Добровільний порядок припинення діяльності суб'єкта господарювання.
44. Розкрийте правовий статус роботодавця.
45. Розкрийте правовий статус працівника.
46. Розкрийте основні права та обов'язки роботодавця.
47. Розкрийте основні права та обов'язки працівника.
48. Розкрийте особливості укладення трудового договору.
49. Розкрийте загальний порядок припинення трудового договору.
50. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
51. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
52. Трудові спори.
53. Юридична відповідальність за порушення норм трудового права.
54. Розкрийте структуру та вимоги набрання чинності наказу, рішення, розпорядження.
55. Розкрийте порядок укладання та припинення договору оренди земельної ділянки.

56. Розкрийте Правові наслідки недодержання сторонами при укладенні договору оренди землі вимог закону.
57. Розкрийте порядок укладання та припинення договору купівлі-продажу та поставки.
58. Розкрийте особливості та порядок укладення договору про спільну діяльність.
59. Розкрийте порядок укладання та припинення кредитного договору.
60. Розкрийте порядок укладання та припинення договори застави.
61. Розкрийте порядок укладання та припинення довіреності.
62. Розкрийте порядок укладання та припинення договору лізингу.
63. Розкрийте сутність та порядок укладання договору поставки товару через посередника.
64. Розкрийте сутність та порядок укладання договору поручительства.
65. Розкрийте сутність, порядок укладання та припинення договору суборенди земельної ділянки.
66. Розкрийте правові наслідки порушення договірних зобов'язань.
67. Розкрийте зміст способів цивільних зобов'язань: неустойка, застава та інші способи забезпечення (позики, підряду, оренди).
68. Розкрийте особливості укладання договору купівлі-продажу земельної ділянки та договору оренди земельної ділянки.
69. Земельні спори: поняття, види.
70. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.
71. На Вашу думку, яке значення відіграє сертифікація продукції для суб'єктів господарювання?
72. Розкрийте зміст поняття безпечності та якості сільськогосподарської продукції за законодавством України.
73. Небезпечними харчовими продуктами визнаються?
74. Які суб'єкти права наділені повноваженнями з контролю щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції суб'єктами господарювання?
75. Розкрийте права, обов'язки та відповідальність виробників, продавців, постачальників, щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції.
76. На Вашу думку, які найважливіші цілі стандартизації та сертифікації?
77. Назвіть основні нормативно – правові документи, які регулюють правовий захист прав споживачів.
78. Захист прав споживачів. Розкрийте права та обов'язки: споживача, продавця та виробника.
79. Розкрийте значення та роль право інтелектуальної власності в галузі садівництва та овочівництва.
80. Об'єктами інтелектуальної власності в галузі садівництва та овочівництва визнаються?

81. Розкрийте зміст поняття торговельна марка та які документи засвідчують право інтелектуальної власності на торговельну марку?

82. Розкрийте зміст право інтелектуальної власності на зазначення походження товару.

83. Розкрийте зміст право інтелектуальної власності на сорт рослин та який документ засвідчує право інтелектуальної власності на сорт рослини?

84. На Вашу думку, яку роль відіграє патент та свідоцтво в правовому механізмі захисту об'єктів інтелектуальної власності?

85. Розкрийте поняття та види порушень прав інтелектуальної власності.

86. Розкрийте способи захисту прав інтелектуальної власності.

87. Розкрийте зміст поняття недоброосвісна конкуренція.

88. Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

89. Які нормативно – правові документи регулюють право інтелектуальної власності?

90. Чим відрізняється кримінально-правова відповідальність за порушення права інтелектуальної власності від цивільно-правової?

91. Підстави настання цивільно - правової відповідальності та які зобов'язання можуть покладатись на порушника за порушення права інтелектуальної власності?

92. Підстави притягнення до адміністративної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності

6. Методи навчання:

Під час викладання курсу передбачено використання методики проблемного навчання, технології дистанційного навчання та модульно-рейтингова системи навчання. Лекційний матеріал подається у формі слайдів, схем, таблиць, відеофайлів. Формування вмінь здобувачів вищої освіти за визначеними темами практичних занять відбувається у формі: колективної роботи над ситуаційним завданням; презентації результатів індивідуальної та колективної роботи; дискусії, дебатів, круглого столу; публічного виступу; виконання тестових завдань під час проміжної атестації. Самостійна полягає у самостійному опрацюванні здобувачами вищої освіти визначених тем у програмі, нормативно-правової бази, навчально-методичної, наукової літератури.

7. Методи оцінювання.

В умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою оцінювання якості знань здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного, проміжного (модульного), підсумкового (семестрового) контролю.

У рейтинговому показнику враховуватиметься будь-яка форма діяльності здобувача вищої освіти, якість аудиторної та самостійної роботи, здатність творчо реалізовувати свій інтелектуальний потенціал на практиці.

Семестровий розрахунковий рейтинг здобувач вищої освіти з

дисципліни у семестрі складає 100 балів. Відтак рейтингові оцінки із змістових модулів, так само як і рейтинг з атестації обчислюються за 100-бальною шкалою.

Велике значення має облік поточної успішності здобувачів вищої освіти, який викладач здійснює згідно графіку організації навчальної роботи.

Поточний контроль - це оцінювання знань здобувачем вищої освіти під час практичних занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності на лекційних та практичних заняттях.

На практичному занятті здобувач вищої освіти може заробити максимум 10 балів, з яких: 5-6 балів - „відмінно” (за вичерпну, бездоганну відповідь), 3-4 бали - „добре” (за окремі неточності), 1-2 бали - „задовільно” (за слабку відповідь), до 4 балів - доповнення.

Якщо відповіді як такої немає або вона неадекватна поставленому завданню, містить грубі помилки, то у журналі обліку успішності ставиться „-1” бал. За пропущені практичні заняття застосовуються штрафні санкції. Відпрацювання заборгованостей проводиться лише в усній формі згідно графіку.

Здобувач вищої освіти має право на повторну і додаткову перевірку його знань (згідно графіку); на отримання додаткових завдань для підвищення свого рейтингу; на отримання „автоматично” з іспиту або заліку.

Під час поточного контролю здобувач вищої освіти по кожному змістовому модулю може набрати максимум 70 балів, які включають відповіді на практичних заняттях і виконання самостійних завдань.

Номер змістового модуля	Рейтингова оцінка змістового модуля		
	практ.	самост. робота	розрах.
1	30	40	70
2	30	40	70
3	30	40	70

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи науково-педагогічного працівника (форма Н - 4.07).

Проміжний (модульний) контроль по закінченню кожного змістового модуля відповідно до графіка у вигляді тестування, письмових контрольних робіт, усних колоквиумів тощо. Вид контрольного заходу та методика врахування складових модульного контролю при визначенні оцінки розробляється викладачем і затверджується на кафедрі. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач вищої освіти під час виконання модульного контролю становить 30 балів.

Номер змістового модуля	Рейтинова оцінка змістового модуля. бали			
	розрах.	практ.	самоств. робота	модуль- ний контр.
1	100	30	40	30
2	100	30	40	30
3	100	30	40	30

До контрольного заходу відповідного модульного контролю здобувач вищої освіти допускається незалежно від результатів поточного контролю. У разі відсутності студента на контрольному модульному заході його надається право на повторне складання згідно графіка.

Підсумковий (семестровий) контроль - проводиться в кінці семестру у формі заліку виключно за допомогою тестових технологій і дозволяє оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведений до рівня поточних фрагментарних форм контролю.

До підсумкового контролю здобувач вищої освіти допускається за умови, якщо позитивна оцінка поточної успішності, що включає результати проміжного і модульного контролю, становить не менше, ніж 42 бали з R_n . Якщо рейтинг здобувача вищої освіти з навчання нижчий мінімальної кількості балів, необхідних для його засвоєння, то він до атестації не допускається і зобов'язаний до початку іспитово-залікової сесії підвищити свій рейтинг. Інакше такі здобувачі вищої освіти до іспиту (заліку) не допускаються і мають академічну заборгованість.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100 – бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію 22.12.2023 р. протокол № 6)

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$

9. Навчально - методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс включає робочу програму, курс лекцій, презентаційні матеріали, завдання для виконання практичних робіт, індивідуальні навчально-дослідні завдання, навчальні посібники, підручники, питання для самопідготовки, комплект тестових завдань для проведення поточного модульного контролю, комплект екзаменаційних білетів.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс законів про працю України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Господарський кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Кодекс України Про адміністративні правопорушення // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів // (*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1998, № 19, ст. 98) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>
8. Закон України «Про державний контроль за використання та охороною земель». Видавництво. Паливода А.В. 2023.40с.
9. Адміністративне право України. Повний курс : підручник В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с
10. Адміністративне право України. Повний курс: підручник за ред. В. Галуцька З, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466с.
11. Баїк О. І., Бобко У. П. та ін. Земельне право навч. посіб., Львів, 2020, 320с.
12. Господарське право : навч. посібник укл. А.А. Бутирський. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020, 144 с.
13. Господарське право : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Одеса : НУ "ОЮА", 2021. 166 с.
14. Гетьман А.П. Екологічне право: підручник. Видавництво Право. 2021. 552с.
15. Земельне право України. Курс лекцій. А. М. Мірошніченко. Видавництво «Юрінком Інтер», 2020, 544с.

16. Конституційне право: підручник (за загальною редакцією М.І. Козюбри) Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. К.: Ваіте, 2021, 528 с.

17. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник В.В. Сухонос, Р.М. Білоконь, В.В.Сухонос (мол.) (за заг. ред. доктора юрид. наук, проф. В.В. Сухоноса). Суми : ПФ "Видавництво "Університетська книга", 2020. 672 с.

18. Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Борисов В. І. Кримінальне право України загальна частина підручник. Видавництво Право, 2020. 584с.

19. Тетарчук І.В. Екологічне право: навч. посіб для підготовки до іспиту. Видавництво ЦУЛ. 2020.230с.

20. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с.

21. Фінансове право України: навчальний посібник М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.

22. Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1. К.: Алерта, 2019. 342с.

23. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.

Допоміжна

1. Бабаджанян Г. Договір купівлі – продажу товарів: загальні обмеження саморегулювання *Цивільне право №1*, 2021. С.54-62.

2. Бліхар М. Сутність юридичної відповідальності в правовій доктрині України *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» №4(28)* 2020, С.161-168.

3. Боровик А.В., Парамонов Д.Ю. Альтернативний захист прав суб'єктів підприємницької діяльності в Україні *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2022. С.60-67.

4. Бурносенко І.А. Відповідальність учасників господарських товариств за законодавством України та деяких зарубіжних країн: дис..на здобуття наук. ступеня доктора філософії: 081- Право. Одеса, 2021, 213с.

5. Вакулович Е.В. Класифікація публічних договорів *Проблеми цивільного права та процесу*, Харків, 2019, С.232-235.

6. Єгорова-Луценко Т. П. Загальнотеоретична характеристика правових основ забезпечення, реалізації та захисту трудових прав працівників сільського господарства в Україні : монографія. Київ : ПВГОІ «Видавництво Людмила». 2020. 384 с.

7. Загальна теорія права : підручник. Петришин О.В., Лук'янов Д.В., Максимов С.І., Смородинський В.С. Видавництво «Право», 2020. С. 568.

8. Запара С.І., Кравченко І.О. Межі адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право № 71 (2022) DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.42>

9. Зеленський В.М. Припинення трудових відносин за угодою сторін: доцільність письмового оформлення згоди *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2020 С.96-100.

10. Зелена І. Поняття інституту юридичної відповідальності у приватному праві *Підприємство, господарство і право* №1, 2021, С.176-181.

11. Зільник Н.М. Правове регулювання якості продукції в Україні. ISSN(print) 2708-7530 *Наукові перспективи* №11(41) 2023 [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-876-889](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-876-889)

12. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. - Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб.

13. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.

14. Ільницька Н.Ф. Адміністративно – правове регулювання створення юридичних осіб: дисертація на здобуття наук. ступеня к.ю.н.: 12.00.07. Київ, 2021, 252 с.

15. Козуб І.Г., Боднарук М.І. Щодо трудової правосуб'єктності роботодавця *Право і суспільство* №2,2021. С.73-78.

16. Косович Б. Екологічне підприємництво як важлива складова сучасної економіки України *Економічний аналіз*. № 3,Том 30. 2020, С.108 -118.

17. Логоша Р. В., Мазур К. В., Кричковський В. Ю. Маркетингове дослідження ринку овочевої продукції в Україні. Вінниця: ТОВ «Твори»,2021.340с.

18. Лісова Т. В. До питання про відповідальність за порушення законодавства у сфері відновлення земель *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2019. Вип. 55(2). С.11-13.

19. Мазур К. В., Легойда А. О. Дослідження стратегічних перспектив розвитку плодівих культур в Україні. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2021. № 2 (44). С.125-128.

20. Михайленко А. В., Луценко І. С. Екологічність перевезень: сучасні вимоги у ланцюгах поставок *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: матеріали Міжнар. наук. – практ. конф., 22 квітня 2021р. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського 2021. С. 272-274

21. Мороз О.В. Зміст цивільно – правового договору *Право і суспільство* №2 2020, С. 69-74.

22. Muliar G., Shust G. Legal responsibility for a unlawful acts with land resources objectives: under the Ukraine's legislation. *Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools*, 2018. Vol. 26(2) P. 187-191.

23. Нагорна І. І., Мілейко А. Т. Особливості планування виробничої діяльності підприємства *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф.,22 квітня 2021р.Київ:

КПІ ім. Ігоря Сікорського 2021.С.98-100

24. Олексин І.І., Кисіль Т.В. Окремі аспекти укладання договорів міжнародної купівлі – продажу *Підприємство і торгівля* №25, 2019. С.70-76.

25. Оверковська Т.К. Правове забезпечення якості харчових продуктів. *Юридичний науковий електронний журнал*. №1. 2023. С.224-227. URL:http://sej.org.ua/1_2023/52.pdf

26. Парасюк М.В. Сутність і правова природа юридичної особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 3. 2020. С. 76–81.

27. Пархоменко М.М. Правове визначення якості, як засіб забезпечення безпеки харчової продукції. URL: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/legal-and-political-scince-411/commercial-labor-land-law-civil-and-administrative-law-411/10997-411-0245.10>.

28. Попова О.В. Правові аспекти та державне регулювання розвитку фермерських господарств в Україні. *Актуальні питання взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів публічного адміністрування у напрямку розвитку правової системи України*: матеріали Міжнар. наук. – практ. конф., 7-8 вересня 2018р. Київ: ЦНДП, 2018 С.42-47

29. Попова О.В. Державне регулювання та підтримка аграрної галузі в Україні. *Економіка, фінанси, управління та право: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку*: зб.тез доповідей матеріали Міжнар. наук. – практ. конф. Частина 2, 23 липня 2018р. Полтава: ЦФЕНД, 2018 С.50-52

30. Попова О.В. Перспективи розвитку фермерських господарств в Україні, правові аспекти та державне регулювання. *Науковий вісник Публічного та приватного права*. №3. Т.2. 2018, С.3-6.

31. Попова О.В. Перспективи розвитку сільського господарства в Україні, наявні проблеми та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник Публічного та приватного права*. №1. Т.2. 2018, С.16-19.

32. Попова О.В. Збереження біорізноманіття та відновлення природних екосистем на території Херсонської області: правові проблеми і шляхи їх вирішення. *"Право. Людина. Довкілля"*. НУБіП України Том 10. (4). 2019, С.72-85. URL: <https://environmentalscience.com.ua/uk/journals/tom-10-4-2019>

33. Попова О.В. Правова культура як важлива складова частина у формуванні засад суспільного життя, правові аспекти та її значення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. №3. Т1. 2020. С. 28-32.

34. Попова О.В. Фермерські господарства як форма підприємницької діяльності в системі господарювання розвиток та інвестиційна привабливість. *Економіка та управління підприємствами: теорія, практика, перспективи розвитку*: монографія. Полтава: ЦФЕНД, 2021. 39-44 с.

35. Попова О.В. Правова культура особистості. навч. посіб. зі схемами. Київ 2021, 186 с.

36. Попова О.В. Роль права в регулюванні правових відносин суспільного життя. *Економіка, фінанси, облік і право: актуальні питання і перспективи розвитку* матеріали Міжнар. наук.–практ. конф., Частина 2, 19 травня 2021р. м. Полтава: ЦФЕНД, С.32-33.

37. Попова О.В. Перспективи та правові аспекти діяльності бізнесу як вектора розвитку економіки. *Економіка та управління підприємствами: теорія, практика, перспективи розвитку*: монографія ЦФЕНД м.Полтава 2023. С.10-14

38. Попова О.В. Діяльність суб'єктів господарювання в житті людини та бізнесу. *Юридичний науковий електронний журнал*. №4. 2023. С.266-270. URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=173>

39. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні : монографія Гетманець О. П., Прокопенко А. О., Чорна А. М. та ін. за заг. ред. О. П. Гетманець. – Харків : Константа, 2019. 296 с.

40. Правдюк Н. Л., Кожухар В. В. Аналітичне забезпечення управління процесом реалізації продукції галузі садівництва. *Агросвіт*. 2021. №4. С.9–16. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.4.9>.

41. Правдюк Н. Л., Кожухар В. В. Інформаційне забезпечення управління у галузі садівництва. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. №2. С.49-66. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-2-4>.

42. Правдюк В.М. Поділ земель за цільовим призначенням за законодавством України : монографія К.: Видавництво Алерта, Правова Єдність, 2018. 204 с.

43. Процесуальні документи у сфері цивільно–правових відносин. Зразки документів, коментарі, роз'яснення Петков С.В., Журавльов Д.В., Чижмарь К.І. Видавництво ЦУЛ, 2020. 184с.

44. Руданецька О.С., Бережницька Г.І. Адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства: комплексний міжгалузевий підхід. *Юридичний науковий електронний журнал*. №9. 2022. С.351- 353. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/86>

45. Сусліков Л.М., Студеняк І.П. Створення об'єктів інтелектуальної власності: Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 407 с.

46. Ткачук О.М. Цивільний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій ВС Великої палати та Касаційного цивільного суду. Видавництво: Право. 2021, 744с.

47. Товкун І., Зал Д. Укладання договору поставки у спрощеній формі: на матеріалах судової практики *Підприємство, господарство і право* №5. 2021. С.40-44.

48. Цюра В.В. Неналежне здійснення договірною представництва та його правові наслідки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 2, 2018, С.83-88

49. Чихрьов В.Л. Майно суб'єктів господарювання: нормативно – правові аспекти формування та використання *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2020 С.75-79.

50. Шевчук, Г., Гонтарук, Я., & Гіренко, М. (2022). ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ САДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ. *Економіка та суспільство*, (43). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-50>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України-<http://portal.rada.gov.ua>
2. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України -<http://kmu.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.-<http://ccu.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Президента України -<http://president.gov.ua>
5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».-<http://www.nau.ua>
6. Нормативні документи зі стандартизації - <http://www.leonorm.com>
7. Інформаційно-пошукова система позаконотдавству -
<http://search.ligazakon.ua>